

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А

№ 39.

Београдъ 28. Септембра

1845.

У С Л А В У
 Н Ъ Г О В Е С В Ъ Т Л О С Т И
 ПРЕМИЛОСТИВОГА ГОСПОДАРА
АЛЕКСАНДРА КАРАЂОРЂЕВИЋА
 КНЯЗА ОДЪ СРБИЈЕ,
 НА СЯЙНЫЙ ДАНЪ НЪГОВА РОЂЕНА
 29. СЕПТ. 1845.

I.

Ты намъ просвѣштена свѣтле красишь храмъ,
 А на земльи, Отаць ТВОЙ кою намъ даде,
 ТЕБ' и Нѣму вѣнце плетуѣ Ореаде,
 Насъ къ свѣтлости любкомъ сагласицомъ наме.

Изводеѣ на позывѣ изъ столѣтне таме
 Србске Т' виле пою, обштемъ добру раде,
 Съ нымъ Ђорђа Юнаци, што люляше граде,
 ТЕБИ чело любе и одежде саме.

О веселя обшта! о радости дана!
 Србъ Влада ра свога данъ рођени слави,
 Србъ побожно КНЯЗУ предъ разпятъмъ вапи:

Живи по уставу звѣздо одабрана,
 Отачяни да смо, а о ТВОЮЮ слави,
 Привржени, вѣрни до последнѣ капи! —

Корниліе Поповиѣъ,
 Пр. Учитель у послено-трговач-
 комъ училишту.

II.

Кадъ пролѣтна сунца зраци рани
 Съ руйномъ зоромъ низакъ станъ ми круже,
 И слави гласъ умилный друже
 Съ пухомъ вѣтра на зеленой грани:

Тайна тежня наилази на ме,
 И са свомъ ме силно гони моѣи,
 Травномъ стазомъ да се дигнемъ поѣи
 Милоцвѣтне у лугове саме.

Ал' отачбу кадъ блескъ ми озари,
 Съ неба славе кадъ, к'о данасъ, драге
 Трубит' гласе за родъ чуемъ храбрый:

О на крили узлекемъ чаровни
 Вѣчногъ рай у краеве благе! —
 Лѣта, КНЯЖЕ, ахъ живіо славны!!

Милошъ Поповиѣъ,
 Учредникъ Правителствены
 Новина.

III.

Земльо србска, земля мила,
Теби новый сїину вѣкъ,
Садъ по твои мирни гора
Разлеже се пїсне екъ:
Духъ закона гдѣно бдїе,
Ту слобода срећу лїе.

Тебе Ђорђа гласъ громовный
Изъ мртвога дїже сна,
Пробуђену АЛЕКСАНДЕРЪ
Одржати будну зна,
И што Отаць ослободи,
СЫНЪ то вѣшто къ цѣли води.

НБГА бистрый умъ Аврама
Подпомаже данъ и ноћъ,
И што смысли АЛЕКСАНДЕРЪ
Вучићева ствара моћъ:
Такво тройство и Богъ храни,
А народъ їй одъ зла брани.

(Пѣвало едно друтво родолюбивы Срба.)

НЕШТО О НАРОДУ АРМЕНСКОМЪ. одъ Матїе Бана.

Путованя, коя су се у пређашня времена ли изъ саме любопытности, или изъ желъ къ забави, или изъ суете понайвише предузимала, постала су садъ изворъ велики полза књижевному свѣту; сада већ готово путую само учени люди: они купе по свѣту све, што може быти користоно людма; стїнайдалымъ и непознатимъ народима забавляю се; повѣсть, вѣроизповѣданъ и књижевность нїову изтражую; улазе їймъ у куће; худъ и обичае, способности и забаве откриваю; тако да нїе већ народа, нїе пука, ма найманїй и найпознатїи быо, кои нїе подобро познать у нашой Европи. Лако е свакому процѣнити дѣйства тїе књижевны труда; еръ осимъ што се тимъ кругъ людскога знаня разшируе, и прокршчую се друмови тргованю, нови простори индустриї, па што е найвреднїе, свеза обште и узаймне любави међу людскимъ поколѣнїяма скопчава се. Мало кратки примѣчаня о арменскомъ народу, коя самъ у време мога у Турской бавлѣня на аргїю метнуо, саобштavamъ, судећи да нама Славянима, нама числѣныма међу источне народе, потребно е и полезно источне народе изближе познати, а особито оне, кои су намъ сусѣдни, или у нашимъ државама живе, и чїй языкъ показуе какву сличность са нашимъ.

Такїй е арменскїй народъ; оваї е еданъ одъ найдревнїи, и важны у пређашней Азїи. Нѣго-

ви домородни писатели производе га изъ колѣна семетически породица, чїнећи Арама, петога сына Семова, нѣговымъ првородителѣмъ. Али, премъ да бѣва очевидне сличности међу овымъ именовъ Арама и именовъ, коимъ се реченый народъ називлѣ, нѣки писатели суде, да оваї неможе никако быти араамскога порекла, збогъ разлике, коя се налази међу языкомъ, нарави, и обичаїма семетически племена и нѣговима. Ти писатели прилажу, да їй е Хаїгъ, кои првый изводи Армене на историческо полѣ, и чїи ратови са Беломъ, асирскимъ краљемъ, дуго изписани читаю се, изтерао изъ садашнїхъ Арменске землї, или подложїо нѣне првоселце, па се са своимъ людствомъ населио. Коя е одъ две стране при истини? Кодъ своїю страны писателя, кои говоре о арменскомъ пореклу и языку, така е смутня, така непогодба, да изъ нїи неможе се о тому ништа ясно развидити: я ни мало несумняю о нїономъ заблуженю, и држећи се старе исторїе доказатїу, колико се исторически то доказати дае, да су они сувыше нагло и на лако рѣшили оваї важный народословный задатакъ, протива мнѣнїя домородны арменски исторїографа. Нїтко несумня, да су Сїри араамскогъ колѣна. Већа и боля часть писателя доказуе, да е языкъ сирїячкїй быо отаць своїю источны языка, будући да се е употреблявао у Мезопотамїи, у Калдеи, и у Асирїи, гдѣ се е людскїй народъ по обштемъ потоку населио. Поставляюћи ове две вѣроятности, прилажемъ къ нїима оно, што Страбонъ о арменскомъ народу говори: оваї писатель налази таку сличность међу старимъ языцима Армена и Сїри, да мысл

да они друго нису него две гране едногъ истогъ народа. Бошаръ збогъ сличности языка и обичая, кою в юштъ у нѣгово доба нашао међу ова два народа, држи Страбоново мнѣнiе за найвѣроятнiе. Ако су дакле Сири арамецкогъ колѣна, а Армени сириачкогъ, ако в языкъ првый отаць осталима быо, а братъ арменскому, зашто се одмеће као неистинно мнѣнiе арменски писателя, кои ставляю свой народъ на брой семетически, или, као што се обичнiе говори, арамецки племена? Ова точка юштъ яснiе на видило изилази, кадъ се узму на судъ зактеваня Армена о древности нѣногогъ языка: као што Копти, Чинези, Грци, Целти, Тевтони, и остала, Армени су такођеръ прогласили свой языкъ као првый одъ свию на свѣту, подупирући свое разлоге тимъ, што в иза потопа корабля Ноева остала на суву врхъ нѣнове планине Арарата, и што се Ное найпре на нѣнову землю изкрцао, и у нѣой за неко време задржао се; съ тога право в мыслити, говоре они, да се и Ноевъ языкъ међу нама сачувао. Ово зактеванѣ (pretention) Армена о првенству нѣновогъ языка слаже се сасвимъ са првенствомъ, кое мудраца даю сириачкомъ, и служи къ потврѣнiю мнѣнiя Страбонова, да су ова два языка изъ еднога истогъ произишла, и слѣдователно да и арменскiй народъ спада на арамецка племена, као што и сириачкiй.

А Поглавито языкъ осѣћа политичне революцiе народа, и нѣнова упечатлѣнiя на себи носи; а будући се в међу Армене населило и други народа, то естъ Фриђiана, Грка и Персианаца, као што намъ реченый Страбонъ и Птоломей свѣдоче, треба мыслити, да се при тимъ случаима и нѣновъ првый языкъ покварю и преиначию. Сада се налази у црквенимъ кнѣигама и инямъ кнѣижевнимъ дѣлима овога народа; садржи у себи много рѣчiй славянскога извора, житакъ в, силно-израживъ, и обогаћенъ именима свию разны умѣтностей и наука; коя истина, приставлѣна къ замѣрнимъ остатцыма кнѣижевности и издарства нѣновогъ, обявлюе намъ, да в знаменито было пређашнѣ арменско изображенѣ. Говно у крилу народне независимости, оно в изгинуло заедно съ нѣомъ, на штету не малу свега кнѣижевна свѣта, будући да се в у тамному робству изгубила већа часть нѣновы исторически рукописа, по коима единственно мы бы смо сада могли знати толике догађая старе Азiе, падше тако у пучину забравности.

(Продуженiе слѣдуе.)

ПРИЛОГЪ ЗА ИСТОРИЮ СРБИЕ.

*Благородный Г. Кнеже Милосаве Црнор.
Здравствуйте!*

Являмо вама, како вамъ шалѣмо писмо и диплому, потврѣно са печатомъ нашимъ и Совѣтскимъ, кою изволите примити и по истой владатисе. Мы смо у договору са старешинама и са Совѣтомъ за нуждно нашили, да се никако одржати неможемо, ако што сада не порежемо; тако порезасмо на сву вахию Церноречку 4000. гроша, и то да имате овай порезъ покупити одъ старосѣдиоца, а одъ оны бежана, кои су одъ преко Тимока прешли, да одъ нѣи ништа не узимате, тако и за мезулане имаѣте трошакъ конѣ и плата мезулциама, у то исто можете порезати, да се у едно пореже. Тако како ово мое писмо примите, и разумете, одъ истога часа састанитесе са Петромъ Дродомъ, призовите кметове одъ Нахиѣ и све спишите сваки одъ свое кнежине, колико ће глава изаћи, и по главама и за мезулане порежите и порезъ, и то што скорiе найвыше до 20. дана да доносете сваки одъ свое кнежине у Совѣтъ и то ѣете явити, да купуемо рану кое конѣма и войски нѣновой.

Да тобцие и тобошаре наредите, и како време лепо буде а вы ии пошльте на науку у Београдъ, и тай новый порезъ како скупите еднакъ у Совѣтъ пошльте. Остаемъ васъ поздравляюћи.

У Београду 16. Януара 1811.

Верховный Вождь
Народа Србскаго,
Георгiй Петровиъ,

ДѢЯТЕЛЬНОСТЬ.

Човекъ в за радню рођенъ, о томъ свѣдоче многе разне тѣлесне и душевне силе, кое в онъ одъ многомилостивогъ Творца добыо, и различне потребе, кое су му урођене, и кое се безъ раднѣ немогу задовольити. Радня тѣло и душу у здравлю обдржава, крѣпи и подижетѣлесне и душевне силе, сохранява одъ сиромаштва и срамоте, доноси благословъ и имуѣство у кућу. Тко се за ранiе на радню обвикао, тай радо и ради, радня му в потребомъ постала.

Фридрихъ II., краль прускiй, провео в дѣятеланъ животь, често в радю до мркле ноћи.

Само е смртъ и ѿговой дѣятелности край положила. Оная данъ, кадъ ће умрети, проговори: „Ово ми е првый данъ мога живота, у комъ самъ я мое послове пренебрегао.“

Д. Аврамовићъ.

ОБЗИРЪ НА ПРОШЛОСТЬ.

19. Септ. 1711. год. последнѣмъ деспоту сръбскомъ Ђорђу Бранковићу угаси се свѣћа живота земнога. — После пропасти сръбскога царства на Косову, Сръбиомъ су подъ царевима турекима управљали деспоти. Ови су съ почетка имали приличну владу, и баръ су редъ придржавали, и тако изгледъ нѣкѣй државице Сръби давали. Но кадъ 1459. год. Турци подъ Маометомъ ударе опетъ на Сръбию (и 200,000 душа у робство одведу); и оно мало іошь реда нестане. О Сръби и деспотовини нив се садъ ни мыслили могло. Свакій е старшина гледао само како ће гладъ свою одъ зулума и беснила сачувати; тако многе премноге породице (и сами Деспоти), немогући подносити насилія прелазеше у туђе земль, и туђимъ царевима свакояке услуге чинише, да небы само у сужаньству животъ оплакивати, или подъ ятаганомъ душу изпустити морали. Народъ сръбскій, макаръ што е садъ тако разсуть быо, и подъ различне господаре подпао, опетъ е очи свое и мысли на деспоте (ма гди они были) упирао, и око нѣи се скупляо. А деспоти ови само су голу титулу деспотску носили, ни земль ни народа подъ собомъ немаюћи, осимъ оне службе и чина, што бы добывали одъ царева и господара, којима бы подъ заштиту прибегли. Тако е и споменутый деспотъ быо найпре у служби кодъ ердельскога княза Міяила Апафѣя, а после кодъ влашкога войводе Шербана. Кадъ се е године 1663. као посланикъ ердельскій кодъ Порте бавіо, чувъ за нѣга патриархъ сръбскій Максимъ I., да е одъ старе лозе деспота Бранковића, прогласи га деспотомъ сръбскимъ, и у Ђдренима благословь му по обичаю даде. То исто учини и патриархъ Арсеније Чарновцић у Будиму; а 1688 и ѣсаръ нѣмачкій Леополдъ I. за деспота га призна, и іошь пре (1683) барономъ, а доцнѣ

(1688) и грофомъ учини. Разговарао се често Бранковићъ и договарао съ нѣмачкимъ дворомъ, како бы Сръбию избавили и присвоили. Онъ е надъ тимъ врло ревностно радіо, и о томъ се и съ патриархомъ Чарновцићемъ договарао.

(Конацъ слѣдую.)

СИТНИЦЕ.

Съ великимъ талантомъ бива, као и са знаемъ одъ артѣ; колико годъ выше лети, толико се више дѣца купе, да га доле довуку.

У соби, гди Сафиръ спава, на єдној таблицѣ написано е: „Свакояко е само оная человекъ срећанъ, кои спава; онъ рче, небои се полицѣ, и сана безъ цензуре.“

ЗАГОНЕТКА.

Я самъ така, што народе дѣлямъ,
Ал' и така, што у слоги држимъ. —
Збогъ мене су праотци страдали,
А збогъ мене и славу добыли.
Философи на ме многи вичу,
Но ка' крее текъ у вѣтаръ кричу.
У рай божій ти се непримаю,
А кодъ людѣй слабо почитую.
Имамъ равно четяри писмена,
Къ томъ два слога а женскогъ имена.
Народъ значимъ безъ првогъ писмена,
Христїанскогъ рода и племена. —
Кадъ овьма писмо до бро додашъ,
Съ места зграду оправляти морашъ;
А кадъ тыма сбринешъ писмо крайно,
Па прочиташъ исту речъ обратно,
Онда свакомъ одъ потребе я самъ,
Да погађа и да дозна шта самъ,
Па по мени да с' у свачемъ влада,
Ако радъ е да никадъ нестрада. —

Г. З.

У чланку „Дуси живота“ погрѣшно стои: „удалѣна одъ творца чинила му се срећа немогућа,“ него овако: „удалѣномъ нѣму одъ творца чинила се срећа немогућа.“

Учредникъ Милошъ Поповићъ

Издаво и печатано у Правителственој Книгопечатни у Београду.

WWW.UNILIBS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА